JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. szeptember 7. [1]

I – Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem arra a kérdésre irányul, hogy az állati eredetű lisztek mennyiben tartoznak az Európai Közösségen belüli, az oda irányuló és az onnan kifelé történő hulladékszállítás felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló, 1993. február 1-jei 259/93/EGK tanácsi rendeletben szabályozott bejelentési kötelezettség hatálya alá [2].

2. Az alapeljárás tárgya 300 000 euró összegű kártérítés iránti kérelem. A kérelem alapja, hogy 2003. június 6. és szeptember 19. között az osztrák hatóságok megtiltották, hogy egy állati eredetű liszttel megpakolt hajó elhagyja a Bécs/Hainburg kikötőt Németország felé. Előírták az út folytatása előtt az állati eredetű liszt hulladékká nyilvánítását, és szállításának bejelentését a hulladékszállításra vonatkozó rendeletnek megfelelően. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a bíróság előtti eljárás sikere annak a kérdésnek az eldöntésétől függ, hogy az állati eredetű lisztet hulladéknak kell-e minősíteni, vagy nem tartozik a hulladék fogalmának hatálya alá.

II – Jogi háttér

A – *Hulladékjog*

3. A jogi háttér elsősorban a hulladékszállításról szóló rendelet és a hulladékokról szóló,

1 – Eredeti nyelv: német.

2 – A 259/93/EGK tanácsi rendelet V. mellékletének módosításáról szóló, 2001. december 28-i 2557/2001/EK bizottsági rendelettel (HL L 349., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 378. o.) módosított rendelet (HL L 30., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 176. o.) (a továbbiakban: a hulladékszállításról szóló rendelet).

1975. július 15-i 75/442/EGK irányelv [3] (a továbbiakban: hulladék-keretirányelv) közötti kölcsönhatáson alapul.

4. A hulladékszállításról szóló rendelet 1. cikkének (1) bekezdése szerint szövege a hulladékokra vonatkozik. A hulladék fogalmának meghatározásakor a 2. cikk a) pontjában a hulladék-keretirányelv 1. cikkének a) pontjára hivatkozik. E rendelkezés szerint:

„Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

a) »hulladék«: bármely anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválik vagy a hatályban lévő nemzeti jogi szabályozásnak megfelelően megválni köteles;"

5. A hulladék-keretirányelv I. melléklete egyebek között tartalmazza a Q16 kategóriát is, amely minden olyan anyagot vagy terméket magában foglal, ami nem tartozik más kategóriákba.

6. A hulladékszállításról szóló rendelet 1. cikke (2) bekezdésének d) pontja egyes hulladékszállítmányokat kizár a hatálya alól, nevezetesen azokat, amelyek a hulladék-keretirányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján nem tartoznak ez utóbbi hatálya alá, amennyiben ezekre a szállításokra más jogszabály vonatkozik. Az ilyen hulladékok között szerepelnek az iii) pontban:

„állati tetemek és a következő mezőgazdasági hulladékok: trágya és más természetes, nem veszélyes anyagok, amelyeket a növénytermesztésben és állattenyésztésben használnak".

7. Ugyanilyen mértékben kizárt a hulladékszállításról szóló rendelet előírásainak alkalmazása az olyan hulladékok esetén, amelyek a rendelet II. mellékletébe, az úgynevezett „zöld listába" tartoznak. Emellett létezik egy sárga lista (III. melléklet) és egy vörös lista (IV. melléklet), amelyek egyre szigorúbb

3 – A jelen ügy vonatkozásában legutóbb az 1996. május 24-i 96/350/EK bizottsági határozattal (HL L 135., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 59. o.) módosított irányelv (HL L 194., 39. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 23. o.).

előírásokat tartalmaznak. A hulladékszállításról szóló rendelet 10. cikke alapján azok a hulladékok, amelyek egyik listához sem tartoznak, bejelentési kötelezettség alá tartoznak.

„A IV. mellékletben felsorolt, illetve a II., III. vagy IV. mellékletbe még be nem sorolt, hasznosításra szánt hulladékok szállítmányaira a 6-8. cikkben meghatározott eljárások alkalmazandók, azzal az eltéréssel, hogy az érintett illetékes hatóságoknak a szállítmány indítását megelőzően írásban kell megadniuk jóváhagyásukat".

8. Az 1. cikk (3) bekezdésének a) pontja fekteti le, milyen mértékben alkalmazható a hulladékszállításról szóló rendelet a zöld listába tartozó hulladékok szállítására:

„A csak hasznosítás céljából szállított és a II. mellékletben felsorolt hulladékok is ki vannak zárva e rendelet rendelkezéseinek hatálya alól, kivéve az alábbi b), c), d) és e) albekezdésben, a 11. cikkben és a 17. cikk (1), (2) és (3) bekezdésében előírt rendelkezéseket;"

9. A c) és d) pontok olyan kivételeket tartalmaznak, amelyek a jelen ügyben nem bírnak jelentőséggel. A b) pont szerint az ilyen hulladékok csak a hulladék-keretirányelv szerint engedélyezett létesítményekbe szállíthatók. Emellett alkalmazni kell még a hulladék-keretirányelv 8., 12., 13. és 14. cikkeit, amelyek előírásokat határoznak meg az ilyen létesítmények üzemeltetőire, továbbá a hulladékok gyűjtésével vagy szállításával foglalkozó, a gyűjtést illetve a szállítást megszervező ügynökökként vagy kereskedőkként fellépő vállalkozásokkal szemben. Az e) pont szerint, ha az alkalmazandó rendelkezések megsértésével kerül sor az ilyen hulladékok szállítására, a hulladékszállításról szóló rendelet hasznosításról szóló 25. és 26. cikkét kell alkalmazni.

10. A hulladékszállításról szóló rendelet 11. cikke szerint a zöld listába tartozó hulladékszállítmányokhoz bizonyos információkat kell mellékelni.

11. A hulladékszállításról szóló rendelet 17. cikkének (1), (2) és (3) bekezdésében találhatóak a zöld listában felsorolt hulladékok szállítására azon országokban alkalmazandó külön szabályok, amelyekre nem vonatkozik a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) Tanácsának a hasznosításra szánt hulladék országhatárokat átlépő szállításának ellenőrzéséről szóló, 1992. március 30-i határozata. Különösen az említett cikk (2) bekezdéséből válik

nyilvánvalóvá, hogy a rendeltetési hely szerinti országban található létesítményeknek rendelkezniük kell a nemzeti jogszabályoknak megfelelő engedéllyel.

12. A zöld lista a következőképp kezdődik:

„A hulladék – függetlenül attól, hogy az szerepel ebben a listában – nem szállítható zöld listás hulladékként akkor, ha más anyagokkal oly mértékben szennyezett, hogy a) a hulladékkal kapcsolatos kockázatok megnövekedése miatt indokolt a hulladék felvétele a sárga vagy a piros listába, vagy b) a szennyező anyagok megakadályozzák a hulladék környezetvédelmi szempontból biztonságos hasznosítását."

13. Az alábbi címet tartalmazza:

„GM 130 Mezőgazdasági, élelmiszeripari hulladékok, kivéve azokat a melléktermékeket, amelyek a nemzeti és a nemzetközi követelményeknek, szabványoknak megfelelve emberi fogyasztásra és állatok takarmányozására alkalmasak."

14. A hulladékszállításról szóló rendelet 25. cikke a hulladék helytelen szállítása esetén alkalmazandó hasznosításra vonatkozik.

„(1) Ha hulladékok egy, az érintett illetékes hatóságok által jóváhagyott szállítását nem lehet a 3. és a 6. cikkben említett kísérő dokumentum vagy szerződés feltételeinek megfelelő időben lebonyolítani, akkor a küldő ország illetékes hatósága – az akadályoztatásról kapott tájékoztatást követő 90 napon belül – gondoskodik arról, hogy a bejelentő a hulladékot joghatóságának területére vagy a küldő állam területén máshova visszajuttassa, hacsak nem kellőképpen biztosított a hulladék környezetbarát módon történő egyéb ártalmatlanítása vagy hasznosítása.

(2) Az (1) bekezdésben említett esetekben új bejelentést kell tenni. [...]"

B – *Az állati eredetű hulladékokra és melléktermékekre vonatkozó szabályozás*

15. 2003. május 1-ig az állati hulladékok ártalmatlanítására, feldolgozására és forgalomba hozatalára, továbbá az állati eredetű, illetve halból készült takarmányok kórokozókkal szembeni védelmére vonatkozó állategészségügyi előírásokról, valamint a 90/425/EGK irányelv módosításáról szóló, 1990. november 27-i 90/667/EGK tanácsi irányelv [4] volt hatályban.

16. A 90/667 irányelv helyébe 2003. május 1-jei hatállyal a nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre vonatkozó egészségügyi előírások megállapításáról szóló, 2002. október 3-i 1774/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet [5] lépett. Ez utóbbit 2003. május 1-jei hatállyal a 2003. május 12-i 808/2003/EK bizottsági rendelet módosította [6]. A továbbiakban ezt a módosított változatot alkalmazzuk.

17. Az 1774/2002 rendelet (4) preambulumbekezdése a rendelet és a környezetvédelmi jog kapcsolatára vonatkozóan nyilatkozik:

„Az utóbbi évek során szerzett tapasztalatok fényében tisztázni kell a 90/667/EGK irányelv és a közösségi környezetvédelmi jogszabályok közötti kapcsolatot. E rendelet nem érintheti a meglevő környezetvédelmi jogszabályok alkalmazását, illetve nem akadályozhatja új környezetvédelmi – különös tekintettel a biológiailag lebontható hulladékra vonatkozó – szabályok kidolgozását. E tekintetben a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy 2004 végéig irányelvet dolgoz ki a biológiai hulladékra – beleértve az élelmiszer-hulladékot is – vonatkozóan az ilyen hulladék biztonságos felhasználásának, hasznosításának, újrafeldolgozásának és ártalmatlanításának szabályozása és a lehetséges környezetszennyezés ellenőrzése céljából."

18. Az 1774/2002. rendelet 1. cikkének (1) bekezdése a rendelet hatályára vonatkozóan többek között az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„E rendelet állat- és közegészségügyi szabályokat állapít meg a következőkre:

a) az állati melléktermékek összegyűjtése, szállítása, tárolása, kezelése, feldolgo-

4 – HL L 363., 51. o.

5 – HL L 273., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 37. kötet, 92. o.

6 – HL L 117., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 38. kötet, 513. o.

zása és felhasználása vagy ártalmatlanítása annak érdekében, hogy e termékek ne jelentsenek állat- vagy közegészségügyi veszélyt;	vagy az ilyen melléktermékeket tartalmazó anyagok tartoznak:
	a) [...]
b) az állati melléktermékek és az azokból származó, a VII. és VIII. mellékletben említett termékek forgalomba hozatala és – bizonyos különös esetekben – kivitele és tranzitforgalma."	b) i. különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok;"
19. Az 1774/2002 rendelet az állati melléktermékeket három kategóriába sorolja, amelyeknek a feldolgozására és felhasználására eltérő szabályokat állapít meg.	21. Az 5. cikk (1) bekezdésének g) pontja szerint a 2. kategóriába tartoznak többek az egyéb anyagok, az úgynevezett „az 1. vagy 3. kategóriába tartozó anyagok közé nem tartozó állati melléktermékek". A 3. kategóriába a legkisebb kockázatot jelentő anyagok tartoznak.
20. A 4. cikk (1) bekezdése b) pontjának i) alpontja szerint az 1. kategóriába tartoznak többek között a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok, illetve az ilyeneket tartalmazó anyagok:	22. A 4. cikk (2) bekezdése szerint az 1. kategóriába tartozó anyagokat hulladékként égetéssel vagy elföldeléssel közvetlenül vagy feldolgozást követően ártalmatlanítani kell:
„(1) Az 1. kategóriába tartozó anyagok közé az alábbiakban leírt állati melléktermékek	„Az 1. kategóriába tartozó anyag összegyűjtését, szállítását és azonosítását indokolatlan

késedelem nélkül, a 7. cikkel összhangban kell elvégezni, és – amennyiben a 23. és 24. cikk másként nem rendelkezik –:

a) hulladékként égetéssel közvetlenül ártalmatlanítani kell egy, a 12. cikkel összhangban engedélyezett égetőműben;

b) egy, a 13. cikkel összhangban engedélyezett feldolgozóüzemben kell feldolgozni az 1–5. feldolgozási módszerek bármelyikével, vagy – az illetékes hatóság ilyen kérése alapján – az 1. feldolgozási módszerrel, amely esetben a kapott anyagot a VI. melléklet I. fejezetével összhangban tartós módon – amennyiben ez technikailag megoldható, szagosítással – kell megjelölni, és végül hulladékként égetéssel vagy együttégetéssel kell ártalmatlanítani egy, a 12. cikkel összhangban engedélyezett égető- vagy együttégető műben;

c) az (1) bekezdés a) pontjának i. és ii. alpontjában említett anyag kivételével a 13. cikkel összhangban engedélyezett feldolgozóüzemben kell feldolgozni az 1. feldolgozási módszerrel, amely esetben a kapott anyagot a VI. melléklet I. fejezetével összhangban tartós módon – amennyiben ez technikailag megoldható, szagosítással – kell megjelölni, és végül hulladékként elföldeléssel ártalmatlanítani kell egy, a hulladéklerakókról szóló, 1999. április 26-i 1999/31/EK tanácsi irányelv alapján engedélyezett hulladéklerakóban;

[...]"

23. A másik két kategóriába tartozó anyagokat ezzel szemben egyéb meghatározott módokon is fel lehet használni.

24. Az 1774/2002 rendelet VII. melléklete II. fejezete 1. pontja 808/2003 rendelet szerinti változatának értelmében:

„1. Az emlősökből származó feldolgozott állati fehérjét az 1. feldolgozási módszernek kell alávetni.

Amíg azonban a 2000/766/EK tanácsi határozatban előírt takarmányozási tilalom hatályban marad, az emlősökből származó feldolgozott állati fehérjét előzetesen alávethetik az 1–5. feldolgozási módszer vagy a 7. módszer bármelyikének, és azt e feldolgozás után azonnal, de még a vonatkozó közösségi jogszabályoknak megfelelő, hulladékként történő ártalmatlanítása előtt festékkel vagy más módon tartósan meg kell jelölni.

Ezenkívül, amíg a 2000/766/EK tanácsi határozatban előírt takarmányozási tilalom hatályban marad, a kizárólag kedvtelésből tartott állatok eledelében való felhasználásra szánt, emlősökből származó, feldolgozott állati fehérjét, amelyet olyan, e célra szánt szállítótartályokban szállítanak, amelyeket nem használnak állati melléktermékek vagy tenyésztett állatok takarmányának szállítására, és amelyet a 3. kategóriába tartozó feldolgozó üzemből közvetlenül a kedvtelésből tartott állatok eledelét előállító üzembe küldenek, az 1–5. módszer vagy a 7. módszer bármelyikének alá lehet vetni."

25. Ezekre a rendelkezésekre a 803/2003 rendelet (6) preambulumbekezdése ad magyarázatot:

„Amíg a 2000/766/EK tanácsi határozatban [...] előírt takarmányozási tilalom hatályban marad, kevésbé szigorú feldolgozási követelményeket kell alkalmazni az emlősökből származó feldolgozott állati fehérjére, mivel az ilyen anyag a tilalom következményeként kizárólag hulladék rendeltetésű."

26. A takarmányozási tilalmat elsősorban a fertőző szivacsos agyvelőbántalmakkal szembeni egyes védőintézkedésekről és az állati fehérjének állati takarmányként történő felhasználásáról szóló, 2000. december 4-i 2000/766/EK tanácsi határozat[7] 2. cikke állapította meg. Ez a rendelkezés megtiltotta a feldolgozott állati fehérjék felhasználását az élelmiszer-előállítás céljából tartott, hizlalt vagy nevelt haszonállatok takarmányozásában.

7 – HL L 306., 32. o.

27. Helyette 2003. szeptember 1-től az egyes fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzésére, az ellenük való védekezésre és a felszámolásukra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2001. május 22-i 999/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet [8] 7. cikkének (2) bekezdését kell alkalmazni [9], mely az 1234/2003 rendelettel [10] módosított IV. melléklet 1. pontjával összefüggésben megtiltja az emlősökből származó fehérjék felhasználását haszonállatok takarmányozására.

C – A különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokra vonatkozó szabályozás

28. A különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok meghatározását a jelen ügyben szükséges részletességgel leginkább a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak tekintetében veszélyt jelentő anyagok felhasználásának szabályozásáról, valamint a 94/474/EK határozat módosításáról szóló, 2000. június 29-i 2000/418/EK bizottsági határozat [11] 2. cikkének 7. pontja adja meg a következőképpen:

„Ellenkező rendelkezés hiányában nem tartoznak az I. mellékletben meghatározott szövetek közé az ezen szövetekből származó, vagy azokat tartalmazó termékek".

29. Az I. melléklet a szövetek különböző típusait sorolja fel. A 2000/418 határozatot módosító 2000. december 27-i 2001/2/EK bizottsági határozat [12] ezt a listát kiegészítette a bármilyen korú szarvasmarhafélék beleivel az epésbéltől (duodenum) a végbélig (rectum).

30. A 2000/418 határozat 3. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokat meghatározott módszerekkel kell eltávolítani és ártalmatlanítani.

31. A különleges veszélyt jelentő anyagok kezelését ezt követően a 999/2001 rendelet

8 – HL L 147., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 32. kötet, 289. o.

9 – A 7. cikk (2)–(4) bekezdésének alkalmazását először a 999/2001 rendeletre való áttérést elősegítő átmeneti intézkedések megállapításáról, valamint az említett rendelet VII. és XI. fejezetének módosításáról szóló, 2001. június 29-i 1326/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 177., 60. o., magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 33. kötet, 9–16. o.) 1. cikkének 2. pontja függesztette fel. Ezt követően a 999/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet I., IV. és XI. mellékletének, valamint az 1326/2001/EK rendeletnek a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak és az állatok takarmányozása tekintetében történő módosításáról szóló, 2003. július 10-i 1234/2003/EK bizottsági rendelet (HL L 173., 6. o., magyar különkiadás 3. fejezet, 39. kötet, 274. o.) 2. cikke hatályon kívül helyezte a felfüggesztést és a 2000/766 határozatot.

10 – Hivatkozás a 9. lábjegyzetben.

11 – HL L 158., 76. o.

12 – HL L 1., 21. o.

szabályozta. A szállítás időpontjában a 2003. február 12-i 260/2003/EK bizottsági rendelet [13] változatát kellett alkalmazni.

32. A 999/2001 rendelet a 3. cikke (1) bekezdésének g) pontjában és a XI. melléklet A része (1) bekezdése a) pontjának i) alpontjában – melyet az említett rendelet 22. cikke szerint mostanáig átmeneti rendelkezésként kell alkalmazni – átvette a 2000/418 határozatban alkalmazott meghatározást. Ez a rendelet szintén előírja a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok eltávolítását és ártalmatlanítását.

III – A tények

A – *A kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott tájékoztatás*

33. Az alapeljárás egy Rainer Kresnski tulajdonában álló 1 111 tonnás állati eredetű lisztszállítmányra vonatkozik, amely a kereskedelemben „PGI-Umwelttechnik" kereskedelmi néven jelent meg. A szállítást a KVZ Retec GmbH (KVZ) társaság végezte.

34. Az állati eredetű lisztet 2003. április 24-én Starubingban (Németország) rakták hajóra, hogy a Dunán Bulgáriába szállítsák. A szállítmány rendeltetése a kifejezetten e célból kialakított bulgáriai hőerőműben való termikus (égetéssel történő) hasznosítása volt. Az állati eredetű liszt lényegesen nagyobb fűtőértékkel rendelkezik a Bulgáriában rendelkezésre álló lignitnél. Az állati eredetű liszt Bulgáriában kifejezetten erre szerződött erőművekben történő termikus hasznosításra jóváhagyott energiahordozó.

35. 2003. április 28-án a szerb hatóságok a szerbiai Bezdan vámhivatalban megtiltották az út folytatását. A szerb jog szerint az állati eredetű liszt hulladéknak számít. A tulajdonos megtagadta, hogy a szállítmányt önként „hulladék" minősítés alá vesse, mivel ez esetben nem engedélyezték volna a szállítmány bolgár területre való belépését. Annak meghatározása érdekében, hogy a szállított állati eredetű liszt hulladéknak minősül-e vagy sem, a szállítmányt visszavitték a straubingi kikötőbe.

13 – HL L 37., 7. o., magyar különkiadás 3. fejezet, 38. kötet, 201. o.

36. A visszaút során 2003. június 1-jén az osztrák vámhatóságok megállították a szállítmányt a Bécs/Hainburg folyami kikötőben. A vámeljárás 2003. június 17-én ért véget; ugyanakkor 2003. június 6-i határozatukban a környezetvédelmi hatóságok a szállítás folytatását 250 000 euró értékű biztosíték megfizetésétől, és annak a hulladékszállításról szóló rendeletnek megfelelő bejelentésétől tették függővé. Ennek a határozatnak az alapja az állati eredetű liszt hulladékként történő minősítése, az Európai Hulladékkatalógus (EWC) szerinti 020202 (állatiszövethulladék) besorolással. Az osztrák hatóságok szerint nemcsak a Bulgáriába irányuló szállítást, hanem az útvonal megváltoztatását is be kellett volna jelenteni a hulladékszállításról szóló rendelet értelmében.

37. A hajó csak 2003. szeptember 19-én hagyhatta el Bécs/Hainburg kikötőjét Németország irányában, miután az osztrák hatóságok lemondtak feltételeik teljesítéséről.

38. A Verwaltungsgerichtshof (Ausztria) (közigazgatási bíróság) ezt követően megállapította, hogy a határozat címzettje nem létezik, és hogy ennélfogva a határozat sem létezik. Jogutódlást követően a továbbiakban a KVZ társaság volt az, amely a hajó megállítása miatt kártérítés iránti igényt terjesztett elő.

B – *Az iratanyagból megismert kiegészítő információk*

39. A kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróság alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 23. cikkének megfelelően a Bírósághoz eljuttatott iratanyag szerint a KVZ társaság a nemzeti jogi eljárásban azt állította, hogy a németországi állatihulladék-ártalmatlanító létesítmények és az állati eredetű lisztet előállító üzemek állították elő az állati eredetű lisztet. A PGI-Umwelttechnik ezt követően szerezte meg 2000. év vége és 2001. májusa között [14]. Ezt követően tárolta a 2003. áprilisi hajóra rakodásig [15].

40. Több állítás ellentmond egymásnak abban a kérdésben, hogy az állati eredetű

14 – Krenski 2005. január 18-i vallomásáról készült jegyzőkönyv 8. oldala.

15 – Krenski 2005. január 18-i vallomásáról készült jegyzőkönyv 8. és azt követő oldalai.

lisztet különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagnak kell-e minősíteni [16]. Krenski, a szállítás időpontjában az állati eredetű liszt tulajdonosa rámutatott, hogy olyan tanúsítvány birtokában van, mely szerint az állati eredetű liszt a 90/667 irányelv értelmében alacsony kockázatú anyag. A 2002. év ennek megfelelő igazolásai az iratanyag részét képezik.

41. A bajor közigazgatás tanúja ezzel szemben fenntartotta, hogy a szarvasmarhabelek első alkalommal különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagként kerültek bejelentésre 2001. január 1-jei hatállyal [17]. Következésképp e tanú szerint abból az elvből kell kiindulni, hogy a fenti határidőt megelőzően előállított állati eredetű liszt – kétségkívül a jelen ügyben vizsgált liszthez hasonlóan – többek között szarvasmarhabelet, így különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagot is tartalmaz [18].

42. Egyetértés áll fenn abban, hogy nem létezik olyan tudományos vizsgálati eljárás, amellyel megállapítható lenne, hogy az állati eredetű liszt tartalmaz-e különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokat, vagy sem.

43. Az iratok között szerepel a Verwaltungsgericht Regensburg 2003. augusztus 22-i végzése [19], amely egyebek között megállapítja, hogy a hajó először öt hetet töltött a szerbiai kikötőben 2003. május végéig, mielőtt visszatért volna.

IV – Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

44. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az osztrák környezetvédelmi hatóságok eljárása akkor lehet csak jogszerű, ha a megfelelő címzettet választották, és ez esetben kizárt a felelősségük, ha a szállítmány a hulladékszállításról szóló rendelet alapján bejelentési kötelezettség alá esik. Ennek megfelelően a következő kérdéseket teszi fel:

„1) Az állati eredetű liszt hulladékként való szállítása (átszállítása, illetve visszaszál-

16 – A nemleges következtetésről lásd a KVZ 2004. augusztus 17-i írásbeli beadványának 5. oldalát.

17 – Lásd a jelen indítvány 29. pontját.

18 – Krenski 2005. március 15-i vallomásáról készült jegyzőkönyv, különös tekintettel a 4. oldalra.

19 – RN 7 S 03.1284. hivatkozási szám, az alapügyben benyújtott kereset T. melléklete.

lítása), legyen az különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokat tartalmazó, vagy sem, az Európai Közösségen belüli, az oda irányuló és az onnan kifelé történő hulladékszállítás felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló, 259/93 rendelet szerinti bejelentési kötelezettség alá esik-e?

a) különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagoktól mentes, illetve

b) különleges fertőzési veszélyt jelentő (a 1774/2002 rendelet szerinti 1. kategóriába tartozó anyagnak minősülő) anyagokat tartalmaz,

Másodlagosan:

jogellenes-e az illetékes hatóságoknak való bejelentés és azok jóváhagyása nélkül a 259/93 rendelet 26. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja szerint azon okból, hogy a 259/93 rendelet értelmében az állati eredetű liszt hulladéknak minősül?"

2) Az állati eredetű liszt szállítása, legyen az különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokat tartalmazó, vagy sem, nem tartozik a 259/93 rendelet hatálya alá e rendelet 1. cikke (2) bekezdésének d) pontja alapján?

45. Az eljárásban a KVZ társaság, a Finanzprokuratur, az osztrák, a francia kormány, az Egyesült Királyság Kormánya és az Európai Közösségek Bizottsága terjesztett észrevételeket a Bíróság elé.

A 2) kérdésre adott nemleges válasz esetén:

V – Álláspont

3) Az olyan állati eredetű liszt szállítása (átszállítása, illetve visszaszállítása), amely

46. A Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien kérdéseivel azt kívánta kideríteni, hogy

az állati eredetű liszt Szerbiából Ausztriába, valamint Ausztriából Németországba történő szállítását a hulladékszállításról szóló rendelet alapján be kellett volna-e jelenteni.

47. E kérdés megválaszolása szempontjából alapvető fontosságú egyrészről a hulladékjog, másrészről az állati eredetű melléktermékek, különösen az úgynevezett különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok kezelésére vonatkozó szabályozás. Ez utóbbi anyagok olyan állati testrészeket jelentenek, amelyekben nagy valószínűséggel találhatóak a fertőző szivacsos agyvelőbántalmat vélelmezhetően okozó kórokozók. Feltehetően ezek a Creutzfeldt–Jakob-kór egy újabb változatát okozhatják az embereknél.

48. Mivel az alapügy eseményei idején az állati eredetű melléktermékekre vonatkozó korábbi szabályozás, a 90/667 irányelv helyébe lépett az 1774/2002 rendelet, és a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok kezelésére vonatkozó 999/2001 rendelet is módosításokon esett át, a jogi értékelés elvégzéséhez elsősorban meg kell határozni a releváns időszakot (A).

49. Ezt követően meg kell vizsgálni a hulladékszállításról szóló rendelet alkalmazhatóságát. Ez elsősorban az állati eredetű liszt hulladék minősítésétől függ (B). Az állati eredetű liszt hulladékká minősítése azon alapul, hogy birtokosa megválni szándékozik-e vagy megválni köteles-e tőle. A hulladékjog nem tartalmaz előírást az állati eredetű liszttől történő megválásra, és nem határozza meg azt sem, hogyan állapítható meg az ilyen szándék. Ugyanakkor a megválásra vonatkozó kötelezettséget az állati eredetű melléktermékekre és a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokra vonatkozó rendelkezések szabályozzák. Ráadásul ezek a rendelkezések következtetéseket is tartalmaznak a megválási szándék fennállásának megállapításához.

50. Ha ez a vizsgálat annak megállapításához vezet, hogy az állati eredetű liszt hulladéknak számít, ebből még nem következik szükségszerűen a bejelentési kötelezettség. Ezzel ellentétben a hulladékjog lehetővé teszi, hogy a hatálya alól kizárt állati tetemekre különös szabályozás vonatkozzon, ha a különös rendelkezések elérik legalább a hulladékjogban meghatározott védelmi szintet (C). Az 1774/2002 rendelet egy különös szabályozás alapja lehet, amely az állati eredetű lisztre is vonatkozhat. Ebben a vonatkozásban meg kell vizsgálni egyrészről, hogy az állati eredetű liszt tartozhat-e ezen különös szabályozás hatálya alá, másrészről, hogy az 1774/2002 rendelet által létrehozott védelem szintje eléri-e legalább a hulladékjog védelmi

szintjét. Az egyes védelmi szintek megítéléséhez különösen fontos megtudni, hogy az 1774/2002 rendelet különös rendelkezései hiányában az állati eredetű lisztre a hulladékszállításról szóló rendeletben létrehozott általános szabályozást, vagy a hulladékok zöld listájáról szóló kevésbé szigorú szabályozást kell-e alkalmazni.

A – *Az alkalmazandó szabályozás meghatározása szempontjából releváns időpontról*

51. Az esetleges bejelentési kötelezettség fennállásának megállapítására vonatkozó szabályozás meghatározásához elsősorban meg kell állapítani a releváns időpontot.

52. A hatóságok határozatainak jogszerűségét elvileg a határozat meghozatalának időpontjában hatályos rendelkezések alapján kell megítélni; a jelen ügyben ez az időpont 2003. június 6. Azonban az osztrák hatóságok vitatott határozatának tárgya olyan szállítás, amelyet, ha a hulladékszállításról szóló rendelet 5. cikkének (1) bekezdése és 8. cikkének (1) bekezdése szerint bejelentési kötelezettség alá esik, a szállítás megkezdése, azaz 2003. április 24. *előtt* be kellett volna jelenteni, és amelyet a 25. cikk (2) bekezdés második mondata szerint a visszaszállítása előtt szintén be kellett volna jelenteni [20]. Azonban az előzetes bejelentési kötelezettségnek nem az alkalmazandó jog szempontjából releváns időpont végleges meghatározása a célja. Épp ellenkezőleg, az előzetes bejelentés célja, hogy lehetővé tegye a hatóságok számára a szállítmány előzetes ellenőrzését, és az engedély megadásával biztosítsák a szállítmányért felelős személy számára a jogbiztonság minimumát, és ezáltal megkíméljék őt a felesleges kiadásoktól.

53. Az előzetes bejelentés ezzel szemben nem változtat az illetékes hatóságok határozathozatala idejében hatályos jogi helyzet jogszerűségének elvén. Ennek ellenkezőjére utal a hulladékszállításról szóló rendelet 7. cikke (5) bekezdésének második albekezdése, mely szerint a bejelentés által megszerezhető jogbiztonság korlátozott. E szerint a rendelkezés szerint új bejelentést kell tenni, ha a szállítással kapcsolatos feltételek bármilyen lényeges módon megváltoznak. Ez a rendelkezés kifejezetten elsősorban a ténybeli változásokra vonatkozik, mialatt a jogi helyzet szintén lényegesen megváltoztathatja

20 – A jelen indítvány 43. pontjában hivatkozott végzés szerint a visszaszállítás 2003. május végén indult meg.

a szállítás körülményeit, ha például egy megválásra vonatkozó kötelezettség bevezetése következtében a kérdéses anyagot a továbbiakban hulladéknak kell tekinteni. Ennélfogva az illetékes hatóságok határozathozatala időpontjában hatályos jog meghatározó jelentőségű az alap jogi helyzet megítélésekor.

54. A jelen ügyben ez azt jelenti, hogy a 2003. június 6-án hatályos rendelkezések alapján kell megítélni az osztrák környezetvédelmi hatóságok által ezen a napon elfogadott határozat jogszerűségét.

B – *A hulladék fogalmáról*

55. Az állati eredetű liszt szállítására vonatkozó bejelentési kötelezettség elsősorban attól függ, hogy az ilyen lisztet hulladéknak kell-e tekinteni. A hulladék fogalmát illetően a hulladékszállításról szóló rendelet 2. cikkének a) pontja a hulladék-keretirányelv 1. cikkének a) pontjára hivatkozik. Ez utóbbi rendelkezés szerint a hulladék fogalma magában foglalja mindazokat a hulladék-keretirányelv I. mellékletében felsorolt kategóriák bármelyikébe tartozó anyagokat vagy tárgyakat, amelytől birtokosa megválik, megválni szándékozik, vagy megválni köteles.

56. Az említett melléklet és az EWC a hulladéknak minősülő anyagok és tárgyak jegyzékével pontosítja és szemlélteti ezt a meghatározást. Bár a melléklet szintén alkalmazható a jelen ügyben, különösen amiatt, hogy magában foglalja a Q16 kategóriát, amelybe beletartozik „bármely olyan anyag vagy termék, ami nem tartozik a fenti kategóriákba", ugyanakkor a melléklet és a katalógus csak iránymutatás jellegű [21].

57. Ennélfogva meghatározó jelentőségű, hogy a birtokos megvált, megválni szándékozott vagy megválni volt köteles valamely dologtól. A jelen ügyben a végleges megválást nem kell figyelembe venni, mivel az állati eredetű liszt szállítására későbbi elégetés céljából került sor. Mindemellett elképzelhető lehet az állati eredetű liszttől való megválásra vonatkozó kötelezettség vagy szándék.

21 – Az előzőekhez lásd a C-9/00. sz., Palin Granit és Vehmassalon Kansanterveystyön Kuntayhtymän hallitus ügyben 2002. április 18-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-3533. o.) 22. pontját.

1. A megválásra vonatkozó kötelezettségről

58. Számos olyan szabály van, amely alapját képezheti a megválásra vonatkozó kötelezettségnek. Az osztrák kormány, és az Egyesült Királyság Kormánya szerint az állati eredetű liszttől való megválásra vonatkozó kötelezettség az 1774/2002 rendelet VII. melléklet II. fejezetének (1) bekezdéséből következik. A Bizottság szerint legalább abban a rendelkezésben megtalálható a megválásra vonatkozó kötelezettség, mely szerint az állati eredetű liszt különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagból is származhat. E tekintetben figyelembe kell venni egyrészről a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokra vonatkozó szabályozást, másrészről az 1774/2002 rendelet úgynevezett „1. kategóriába tartozó anyagok" kezelésére vonatkozó 4. cikkének (2) bekezdését.

a) Az 1774/2002. rendelet VII. melléklete II. fejezetének (1) bekezdéséről

59. Az 1774/2002. rendelet VII. melléklete II. fejezete (1) bekezdésének második albekezdése szerint az állati eredetű liszt takarmány céljából történő felhasználásának tilalma ellenére az emlősökből származó feldolgozott állati fehérjét hulladékként történő megjelölése és ártalmatlanítása előtt különböző módszerek szerint fel lehet dolgozni. Az osztrák kormány és az Egyesült Királyság Kormánya ebből következtetett az állati eredetű liszttől való megválásra vonatkozó kötelezettségre.

60. Ezek a kormányok a 808/2003. rendelet (6) preambulumbekezdésére is hivatkoznak, amely szerint a feldolgozott fehérje a takarmányozásra vonatkozó tilalom következményeként kizárólag hulladék rendeltetésű. Ez a rendelet az 1774/2002 rendeletet a VII. melléklete II. fejezetének (1) bekezdését a második albekezdéssel egészítette ki.

61. Azonban az 1774/2002 rendelet VII. melléklete II. fejezetének (1) bekezdésében szerepel még az első és második albekezdés is, amelyek egyéb szabályokat állítanak fel. Az első alapján az emlősökből származó feldolgozott állati fehérje esetében meghatározott feldolgozási módszert kell alkalmazni anélkül, hogy hulladékként történő ártalmatlanítására szükség lenne. A harmadik albekezdés egyéb módszerek alkalmazását is lehetővé teszi, amennyiben az anyagokat a nem a tápláléklancba szánt kedvtelésből tartott állatok táplálására használják fel. Ez a két rendelkezés nem hoz létre bejelentési kötelezettséget. Ennélfogva a hulladékként történő ártalmatlanítás csak a második albekezdésben foglalt esetben meg-

kívánt, azon esetekben pedig, amikor a két másik albekezdés szerint kell eljárni, nem.

b) A különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagoktól való megválásra vonatkozó kötelezettségről

62. Ha jobban megnézzük, a 808/2003 rendelet (6) preambulumbekezdése sem vezethet más értelmezéshez. Valójában az állati eredetű liszt hulladékként történő ártalmatlanítására vonatkozó állítás nem szól a szabályozás céljáról, ez csupán az állati eredetű lisztnek a takarmányozásra vonatkozó hatályos tilalom hatálya alatti lehetséges felhasználásának kifejtését jelenti. Ez indokolja azoknak a feldolgozási módszereknek az engedélyezését, amelyek kevésbé hatékonyan csökkentik a szennyeződés lehetséges kockázatát, mivel szemétként történő megsemmisítés esetén ezek a kockázatok kevésbé jelentősek.

64. A megválásra vonatkozó kötelezettség ugyanakkor fennállhat, ha az állati eredetű lisztet különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagnak kell tekinteni, amennyiben ezt a lisztet ilyen anyagok felhasználásával állították elő. Úgy tűnik, ezt nem lehet az állati eredetű liszt tudományos elemzésével kimutatni [22], azonban nem zárható ki, hogy a nemzeti bíróság egyes bizonyítékok, vagy a bizonyítási teherre vonatkozó jogszabályok alapján e kérdésben megállapításokat tegyen.

65. A különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokat a leölt vagy elpusztult állatok teteméből el kell távolítani, és meg kell semmisíteni. Ez derül ki a XI. melléklet és a 999/2001 rendelet 22. cikkének közös olvasatából. Ennélfogva a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok vonatkozásában fennáll a megválásra vonatkozó kötelezettség, mivel ezeket hulladéknak kell tekinteni.

63. Következésképp az 1774/2002 rendelet VII. melléklete II. fejezetének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az emlősökből származó állati fehérje feldolgozását vagy meghatározott – bármilyen engedélyezett felhasználású terméket eredményező – módszerrel, vagy egyéb – ártalmatlanítási, illetve kedvtelésből tartott állatok takarmányozására szolgáló – módszerrel kell elvégezni. A rendelkezésből nem következik az állati eredetű lisztről való megválásra vonatkozó általános kötelezettség.

66. Ezzel szemben az állati eredetű lisztté *feldolgozott* különleges fertőzési veszélyt

22 – Lásd a jelen indítvány 19. pontját.

jelentő anyag már nem tekinthető hulladéknak. A 999/2001 rendelet értelmében vett különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok fogalmát ezen rendelet 3. cikke (1) bekezdésének g) pontja, és a XI. melléklete együtt határozza meg[23]. E szerint a XI. mellékletben meghatározott szövetek különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok; egyéb rendelkezés hiányában azok a *termékek* nem tartoznak e fogalom körébe, amelyek ilyen szöveteket tartalmaznak vagy azokból származnak[24]. Az állati eredetű liszt egy termék. A különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok ártalmatlanításának kötelezettsége így nem jár közvetlenül a szennyezett állati eredetű liszttől való megválásra vonatkozó kötelezettséggel.

ki az 1774/2002 rendeletnek az 1. kategóriába tartozó anyagok kezelésére vonatkozó 4. cikkének rendelkezéséből.

68. Az 1774/2002 rendelet általános módon szabályozza az állati melléktermékek, és ennélfogva az állati eredetű liszt kezelését. Az állati melléktermékek három kategóriába tartoznak a hozzájuk kapcsolódó kockázat fokától függően. A kategóriákon belül eltérő rendelkezéseket kell alkalmazni a későbbi kezelésekre.

c) A különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokból származó termékektől való megválás kötelezettségéről

67. Ugyanakkor a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokból származó termékektől való megválás kötelezettsége derül

69. A 4. cikk (1) bekezdése b) pontjának i) alpontjában foglalt meghatározás szerint a legmagasabb veszélyességi fokú 1. kategóriába tartozó anyagok közé tartoznak többek között a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok, és valamennyi ilyen anyagot tartalmazó anyag. Ha az állati eredetű lisztet szintén különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagból állították elő, akkor tartalmaz ilyen veszélyes anyagot, és az 1. kategóriába tartozik.

23 – A 999/2001 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének g) pontja által a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok meghatározásánál hivatkozott V. melléklet még nem alkalmazható, mivel még hiányzik a mellékletben előírt, a tagállamok által létrehozandó cím szerinti besorolás. A XI. mellékletet ezért a 22. cikk (1) bekezdésnek megfelelően átmeneti jelleggel kell alkalmazni.

24 – A fertőző szivacsos agyvelőbántalommal kapcsolatos veszélyes anyagok használatának tilalmáról szóló, 1997. július 30-i 97/534/EK bizottsági határozat (HL L 216., 95. o.) ezzel szemben semmilyen termékekre vonatkozó korlátozást nem tartalmaz. A szarvasmarhafélék szivacsos agyvelőbántalmára vonatkozó egyes védőintézkedésekről, valamint a 89/469/EGK és a 90/200/EGK határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 1994. július 27-i 94/474/EGK bizottsági határozat (HL L 194., 96. o.) ugyanakkor kifejezetten kiterjesztette némely, az Egyesült Királyságból származó anyag szállítási tilalmát azokra a termékekre is, melyek ilyen anyagot tartalmaznak.

70. Az 1774/2002 rendelet 4. cikkének (2) bekezdése előírja az 1. kategóriába tartozó anyagok hulladékként történő ártalmatlanítását akár égetéssel, akár hulladéklerakóban történő elhelyezéssel. Itt az ilyen anyagoktól való megválásról van szó.

71. A szóbeli eljárás folyamán a KVZ társaság rámutatott, hogy ez a kötelezettség nem vonatkozik az állati eredetű liszt magántulajdonosára, mivel nem jelenik meg a rendelkezés címzettjeként. Ez az elmélet azonban nem meggyőző. Az 1774/2002 rendelet 4. cikkének (2) bekezdése valóban nem nevezi meg az ártalmatlanítási kötelezettség egyik címzettjét sem, azonban ebből nem lehet a címzettek körének korlátozására következtetni. Egyebekben az EK 249. cikk második albekezdése szerint egy rendelet valamennyi rendelkezésének mindenkivel szemben joghatást kell kifejtenie.

72. Következésképp az állati eredetű lisztet a megválásra vonatkozó kötelezettség fennállása miatt hulladéknak kell tekinteni, ha előállításához különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokat használtak fel, amely kérdésről a nemzeti bíróságnak kell döntenie.

2. A megválásra irányuló szándékról

73. Ezzel szemben csak akkor tekinthető hulladéknak az olyan állati eredetű liszt, amelynek az előállításánál nem állapítható meg a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok felhasználása, ha a tulajdonos meg kíván válni tőle. Bár a megválásra irányuló szándék elvileg szubjektív jellegű, a visszaélések elkerülése végett nem az esetleges szándékra vonatkozó kijelentések ügydöntőek, hanem azok az objektív tények, amelyek lehetővé teszik a szándék tárgyiasult formájának megítélését.

74. Ebben a kérdésben elsősorban le kell szögezni, hogy az állati eredetű liszt tervezett elégetése nem tekinthető szükségszerűen a megválásra irányuló szándékot kifejező ártalmatlanításnak. Egy anyag elégetése valóban ártalmatlanítási mód, vagy a hulladék-keretirányelv II. melléklete értelmében vett hasznosítás lehet, azonban csak akkor, ha ezek az anyagok hulladékok. A Finanzprokuratur álláspontjával szemben csupán az égetés ténye miatt nem lehet minden így ártalmatlanított anyagot hulladéknak tekinteni. Fűtőanyagként (II. B. melléklet R. 1. pontja) főképp szenet, kőolajat és földgázt használnak, de ettől ezek a nyersanyagok még nem válnak hulladékká [25].

75. Márpedig a hulladék-keretirányelv nem tartalmaz olyan ismérvet, amelyből kiderülne

25 – A C-418/97. és C-419/97. sz., ARCO Chemie Nederland és társai egyesített ügyekben 2000. június 15-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-4475. o.) 44. és további pontjai, egyébként lásd az ellenkezőjéről a 85. pontját; a 21. lábjegyzetben hivatkozott Palin Granit ítélet 27. pontja, és a C-457/02. sz. Niselli ügyben 2004. november 11-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-10853. o.) 37. pontja.

a birtokos arra irányuló szándéka, hogy az adott tárgytól vagy anyagtól megváljék [26]. A jelen ügyben nincs olyan nemzeti rendelkezés sem, amely – a közösségi joggal összhangban – pontosítaná ezt a fogalmat [27].

76. Az ARCO Chemie Nederland és társai ítélet alapján az összes körülmény figyelembevételével kell megvizsgálni, hogy a tulajdonosnak szándékában állt-e megválni az állati eredetű liszttől, úgy, hogy a vizsgálat során szem előtt kell tartani az irányelv célját, és biztosítani kell, hogy hatékonysága ne kerüljön veszélybe [28]. A hulladék-irányelv harmadik preamulumbekezdése szerint a cél az emberi egészség és a környezet védelme a hulladék gyűjtése, szállítása, kezelése, tárolása és lerakása által okozott káros hatások ellen. Az EK 174. cikk (2) bekezdése szerint a Közösség környezetpolitikájának célja a magas szintű védelem, és az az elővigyázatosság és a megelőzés elvén alapul. A Bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy a hulladék fogalmát nem lehet megszorítóan értelmezni [29].

77. A Bíróság a termelési maradványanyagok kérdésének többféle megközelítését ismerte meg, és e tekintetben arra a következtetésre jutott, hogy az anyag előzetes feldolgozás nélküli újrafelhasználásának valószínűsége a hulladéknak való minősítése tekintetében a releváns kritérium. Ha az adott anyag újrafelhasználási lehetősége mellett az is megállapítható, hogy annak megvalósítása az anyag birtokosa számára tényleges gazdasági előnnyel jár, akkor az ilyen újrafelhasználás valószínűsége magas. Ebben az esetben a szóban forgó anyag már nem teher, amelytől birtokosa „meg kíván válni", hanem valódi terméknek minősül [30].

78. Ez az ítélet nagymértékben alkalmazható a jelen ügyre, mivel az állati eredetű liszt előállításában megjelenő alapanyagok legalább részben az emberi fogyasztásra szánt hústermelés során jönnek létre. Ennélfogva melléktermékekről [31] vagy termelési maradványanyagokról van szó.

79. Amint arra az Egyesült Királyság Kormánya külön rámutatott, az állati eredetű liszt takarmányként történő felhasználása a

26 – A 25. lábjegyzetben hivatkozott Niselli ítélet 34. pontja.

27 – Lásd e tekintetben a 25. lábjegyzetben hivatkozott Niselli ítélet 34. pontját, és az ARCO Chemie Nederland és társa ítélet 41. és további pontjait.

28 – A 25. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 73. pontja.

29 – Ugyanott, 38. és további pontok, valamint a 21. lábjegyzetben hivatkozott Palin Granit ítélet 23. pontja.

30 – A 25. lábjegyzetben hivatkozott Niselli ítélet 46. pontja, és a 21. lábjegyzetben hivatkozott Palin Granit ítélet 37. pontja.

31 – Vesd össze az 1774/2002 rendelet címét a nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre vonatkozó egészségügyi szabályokkal.

hústermelésben 2001. január 1-je óta tilos [32]. Ezáltal az állati eredetű liszt legfontosabb gazdasági felhasználási lehetősége került eltörlésre. Amennyiben az állati eredetű liszt így elvesztené gazdasági értékét, amint arra a 808/2003. rendelet (6) preambulumbekezdése rámutat, az ilyen liszt tényleges terhet jelentene, ami által feltételezhető a megválás iránti szándék.

80. A KVZ társaság ugyanakkor megállapítja, hogy az állati eredetű liszt továbbra is felhasználható tüzelőanyagként, háziállatok takarmányozásában vagy trágyaként. A Finanzprokuratur az alapügy alperese képviseletében ezzel szemben arra hivatkozik, hogy a gazdasági újrahasznosíthatóság lehetősége nem zárja ki, hogy a kérdéses anyag hulladék legyen. Ez egy ellenőrzött elmélet [33], de továbbra sem vezet a hulladékminőség megállapításához.

81. Ezzel szemben meghatározó fontosságú, hogy az állati eredetű lisztből álló termékek engedélyezett felhasználása valószínűnek vagy bizonytalannak tekinthető-e. E tekintetben ügydöntő az a kérdés, hogy a felhasználás gazdasági szempontból hasznos-e, vagy az állati eredetű liszt mégiscsak teherré válik [34].

82. A kérdést feltevő bíróságnak kell erre a kérdésre választ adnia. Ezzel összefüggésben meg kell vizsgálni, hogy veszteséghez vezet-e a tervezett felhasználás. A hatékonyság értékelésekor a kérdést feltevő bíróságnak nemcsak azt a belső piacot kell vizsgálnia, amelyen az állati eredetű liszt elégetése – különösen az osztrák kormány által nyújtott tájékoztatást alapján – csak illeték kifizetése mellett lehetséges [35], hanem figyelembe kell vennie a külföldön jogszerű felhasználási módokat.

83. Azonban a kérdéses állati eredetű liszt esetén néhány egyedi körülmény derült ki az

32 – Lásd a jelen indítvány 26. és további pontjaiban hivatkozott rendelkezéseket. Az állatok takarmányozására vonatkozó tilalom fellazulása jelenleg vitatott, lásd e tekintetben a TSE-ütemtervre vonatkozó 2005. július 15-i bizottsági közleményt (COM(2005) 322 végleges„ 7. o.), és a konzultációk összefoglalóját a Tanács 2005. december 9-i 15537/05 ADD 1. okmányának 4. oldalán.

33 – A C-206/88. sz. és a C-207/88. sz., Vessoso és Zanetti ügyben 1990. március 28-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-1461. o.) 8. pontja, a C-304/94, C-330/94, C-342/94 és C-224/. sz. Tombesi és társa ügyben 1997. június 25-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-3561. o.) 47. pontja és a C-129/96. sz. Inter-Environnement Wallonie ügyben 1997. december 18-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-7411. o.) 31. pontja.

34 – A 21. lábjegyzetben hivatkozott Palin Granit ítélet 37. pontja

35 – Lásd a Bizottságnak a nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre vonatkozó egészségügyi előírásokról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatában (COM(2000) 574 végleges, 18. és további oldalak) az 1772/2002 rendelet alapján végzett átmeneti költségbecslést, valamint a TSE-vizsgálatokra, az elhullott állományra és a vágóhidon keletkezett hulladékra vonatkozó állami támogatásról szóló közösségi iránymutatásokat (HL C 324., 2002., 2. o.). A Német Szövetségi Köztársaság vonatkozásában Adolf Nottrodt és társa, *Technische Anforderungen und allgemeine Empfehlungen für die Entsorgung von Tiermehl und Tierfett in Verbrennungsanlagen*, 2001, 30., 37., 41. és 43. o. (http://www.bmu.de/files/bilder/allgemein/application/pdf/leitf.pdf, angol változat a következő címen: http://www.bmu.de/files/pdfs/allgemein/application/pdf/tiermehl.pdf) körülbelül tonnánként 50 eurótól kezdődő értékűre becslik az állati eredetű liszt elégetését. E tanulmány szerint az állati eredetű liszt kezelése rendkívül költséges biztonsági intézkedéseket kíván.

alapügy iratanyagából, amelyeket figyelembe kell venni. Az állati eredetű liszt ismeretlen áron történő első megszerzését követő két évig raktárban volt, majd megközelítőleg 20 000 euróért szállították Bulgáriába, és ott tonnánként 5 euróért, összesen 5500 euróért került értékesítésre. Még ha a szállítás költsége a vásárlót terhelte is, kétséges, hogy ez az ár fedezte volna a tárolás és az első megvásárlás költségeit. A viszonylag hosszú tárolás szintén kétségeket ébreszt az iránt, hogy az állati eredetű liszt jövedelmező tüzelőanyagként történő felhasználása valószínű lenne. Épp ellenkezőleg, nem lehet kizárni, hogy az állati eredetű liszt a tulajdonosa számára teher volt, amelytől veszteséges eladással kívánt megválni Bulgáriában.

84. Ugyanakkor nem zárható ki, hogy a kérdést feltevő bíróság az általa folytatott vizsgálat folyamán azt állapítja meg, hogy ez a tevékenység az eredeti beruházás része, amely hosszabb távon jövedelmező kereskedelmi kapcsolatot szolgál.

85. Ennélfogva az állati eredetű liszt különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokkal fertőzöttségétől függetlenül hulladék, amennyiben az ügynek a kérdést feltevő bíróság által körültekintő eljárásban értékelt körülményei alapján a tulajdonos számára terhet jelentett, amelytől ez utóbbi meg kívánt válni.

C – Az állati tetemekre vonatkozó külön szabályozás

86. Még ha a kérdést feltevő bíróság arra a következtetésre jut is, hogy a kérdéses állati eredetű liszt hulladék, a hulladékszállításról szóló rendelet alapján akkor sem kell bejelenteni a szállítmányt, ha az állati tetemekre vonatkozó külön szabályozást kell rá alkalmazni, amint azt a kérdést feltevő bíróság másodlagosan feltett második kérdésében megemlíti.

87. A hulladék-keretirányelv 2. cikke (1) bekezdése b) pontjának iii) alpontja szerint az állati tetemek nem tartoznak az említett irányelv hatálya alá, amennyiben már más szabályozás vonatkozik rájuk. A

hulladékszállításról szóló rendelet 1. cikke (2) bekezdésének d) pontja kiterjed ezen kizárt hulladékok szállítására is. Az 1774/2002 rendelet az állati tetemekre vonatkozó külön szabályozás lehet.

2. cikke (1) bekezdése b) pontja iii) alpontjának együttes rendelkezései értelmében az állati tetemekre, ideértve az állati eredetű lisztre vonatkozó külön szabályozásnak tekinthető-e.

88. Erre utal a jogalkotó által a hulladékszállításról szóló rendelet új változatában tett megállapítás [36]. A (11) preambulumbekezdésben kiemeli, hogy el kell kerülni az átfedéseket az 1774/2002 rendelettel, mivel ez utóbbi már tartalmaz rendelkezéseket az állati melléktermékek szállítására, továbbítására és a egyéb szállítására. A hulladékszállításról szóló rendelet 1. cikke (3) bekezdésének d) pontja kifejezetten kizárja hatálya alól azok a hulladékszállításokat, amelyekre az 1774/2002/EK rendelet engedélyezésre vonatkozó követelményei vonatkoznak. Ez a törvényhozói döntés ugyanakkor csak a jövőre vonatkozik, és önmagában nem lehet döntő a jelen ügyben alkalmazandó rendelkezések értelmezésénél.

1. Az állati tetemekre vonatkozó eltérés alkalmazása állati eredetű lisztre

90. A Bizottság megtagadja az állati tetemekre vonatkozó eltérés alkalmazását az állati eredetű lisztre. Véleménye szerint ez az eltérés kizárólag az állatok teljes tetemére vonatkozik, elsősorban elhullott állatok esetében. Más, feldarabolásnak alávetett, például vágásból származó anyagok a Bizottság álláspontja szerint nem tartoznak ide. E tekintetben az állati tetemek általánosan használt fogalmára hivatkozik. Ha a tetem részei is ide tartoznának, azok kifejezetten megnevezésre kerültek volna.

89. Ennélfogva azt kell megvizsgálni, hogy az 1774/2002 rendelet a hulladékszállításról szóló rendelet 1. cikke (2) bekezdése d) pontjának és a hulladék-keretirányelv

91. Amint azt az osztrák és a francia kormány, továbbá az Egyesült Királyság Kormánya egyaránt fenntartja, a Bizottságnak ez a nézete nem túl meggyőző. Az állati tetemek részeit illetően az Egyesült Királyság Kormánya meggyőző módon adja elő, hogy az állati tetemeket a feldolgozáshoz – és ugyanilyen valószínűséggel a szállításhoz –

36 – A hulladékszállításról szóló, 2006. június 14-i 1013/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 190., 1. o.).

gyakran darabolják fel több darabra, és hogy ebből önkényes lenne a hulladékjog alkalmazhatóságára következtetni.

92. Az állati eredetű liszt ezzel szemben minőségileg tér el az állati tetemektől vagy azok darabjaitól. Nem része a feldolgozás alapanyagainak, hanem eredménye. A fent említett kormányok ebből arra következtetnek – a Bizottsággal egyetértésben –, hogy az állati tetemek fogalmába nem tartozik bele az állati eredetű liszt.

93. Az Egyesült Királyság példája ugyanakkor alátámasztja, hogy az állati tetemekre vonatkozó eltérés nem szükségszerűen korlátozódik az alapanyagokra, azaz az állati tetemekre és/vagy azok darabjaira. Amennyire nem kifejezetten célszerű a hulladékjogot az első feldolgozási szakasz – az állami tetemek feldarabolása a legjobb kezelés céljából – után alkalmazni, annyira az ezt az utolsó feldolgozás szakaszában megtenni. Amint azt a KVZ társaság előadja, épp ellenkezőleg, az eltérést a hulladék-keretirányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett más szabályozásban szabályozott feldolgozási eljárások eredményeként létrejött termékekre is ki kell terjeszteni. Valóban ellentmondásossá válhat a hulladékjog kizárása a viszonylag nagyobb veszélyt jelentő alapanyagok esetén, ugyanakkor alkalmazásának lehetővé tétele a tervezett feldolgozás során, olyan termékeknél, amelyek feldolgozását és végső felhasználását külön szabályozás szabályozza.

94. A korábban hatályos 90/667 irányelv nem szabályozta a melléktermékek és az állati eredetű hulladékok kezelését, csak az állati eredetű liszt előállításának időpontjáig. Következésképp a hulladékjog alkalmazása az előállítás után már nem kizárt.

95. Ezzel szemben az 1774/2002 rendelet nem csupán az állati eredetű liszt előállítását, hanem az ezt követő eljárásokat is szabályozza. Az állati eredetű liszt az V. mellékletben szabályozott feldolgozási módszerek útján jön létre, és csak egy kimerítő listában meghatározott módon kerülhet felhasználásra. Az engedélyezett felhasználás attól a kategóriától függ, amelybe az állati eredetű lisztet be kell sorolni. Ennélfogva mindaddig nem alkalmazható a hulladékjog, amíg ez a felhasználás be nem fejeződik.

96. Márpedig az osztrák kormány fenntartja, hogy az 1774/2002 rendeletben több helyen

szabályozott hulladékként történő ártalmatlanítás megerősíti, hogy az állami tetemekre alkalmazandó külön szabályozásba nem tartozik bele az állati eredetű liszt. Ez a hulladékjogra történő visszautalás ugyanakkor korlátozott az ártalmatlanítási eljárásban. Ha az állati eredetű lisztet ártalmatlanítják, a hulladékjogot kell alkalmazni, mivel az 1774/2002 rendelet kifejezetten ezt írja elő. Ugyanakkor, az említett rendelet nem írja elő a hulladékjog alkalmazását arra az esetre, ha az állati eredetű liszt engedélyezett felhasználásra kerül.

97. Következésképp az állami tetemekre vonatkozó eltérés az 1774/2002 rendelettel együttesen alkalmazható az állati eredetű lisztre is.

2. Az 1774/2002 rendeletről mint az állati tetemekre vonatkozó külön szabályozás értelmében vett más szabályozásról

98. Ezt követően azt kell megvizsgálni, hogy az 1774/2002 rendelet eleget tesz-e az állati tetemekre vonatkozó külön szabályozás értelmében vett más szabályozás kritériumainak. A hulladék-keretirányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontja alkalmazásának keretében az eltérés alkalmazásához nem elegendő, ha az ilyen szabályozás kizárólag például ipari vagy kereskedelmi szempontból vonatkozik a kérdéses anyagokra vagy tárgyakra, hanem pontos rendelkezéseket kell tartalmazniuk ezek hulladékként történő kezelésére vonatkozóan, a hulladék-keretirányelv 1. cikkének d) pontja alapján [37]. Ezeknek is az említett irányelvvel legalább egyenértékű védelmi szintet kell biztosítaniuk [38]. Eltérő esetben sérülhetnek a közösségi környezetvédelmi politika olyan célkitűzései, mint amilyen az EK 174. cikkében található, különösen a keretirányelv céljai. Ezeknek a követelményeknek is érvényesülniük kell, ha ez a hulladékszállításról szóló rendelet 1. cikke (2) bekezdésének d) pontjában foglalt ágazati kizárás a szállítások vonatkozásában is átvételre kerül.

99. A szöveg (4) preambulumbekezdéséhez kétségek kapcsolódhatnak arra vonatkozóan, hogy az 1774/2002 rendelet a „más szabályozás" értelemben jött-e létre. Ez kiemeli a rendelet és a környezetvédelmi szabályozás közötti kapcsolat feltárásának szükségességét. A rendelet nem érinti a fennálló

37 – A C-114/01. sz. AvestaPolarit Chrome ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-8725. o.) 52. pontja.

38 – A 37. lábjegyzetben hivatkozott AvestaPolarit Chrome ítélet 59. pontja. Lásd még a C-416/02. sz. Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2005. szeptember 8-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-7487. o.) 102. pontját és a C-121/03. sz. Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2005. szeptember 8-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-7569. o.) 72. pontját.

környezetvédelmi jogszabályokat, és a Bizottságnak az új, különösen a biológiailag lebontható hulladékokra vonatkozó javaslatait ezeknek kell alávetnie. A rendelet 1. cikkének (1) bekezdése szerint a rendelet nem hulladékjogi, hanem állat- és közegészségügyi szabályokat tartalmaz.

100. Az 1774/2002 rendeletnek a hulladékkeretirányelv 2. cikke (1) bekezdése b) pontja iii) alpontjának értelmében vett más jogszabályként való elismerése ugyanakkor nem befolyásolja a hulladékjogot, amint azt az 1774/2002 rendelet (4) preambulumbekezdése ki kívánja zárni. Épp ellenkezőleg, az általa kifejezetten előírt és a hatékony érvényesülését elősegítő eltérést fogja vizsgálni.

101. A jogalkotót sem akadályozza semmi abban, hogy még szigorúbb szabályozást hozzon a biológiailag lebontható hulladékok tárgyában. Még ha ezek nem is szabályozzák kifejezetten az 1774/2002 rendelettel való kapcsolatot, ugyanakkor azt eredményezhetik, hogy ez a rendelet, csakúgy, mint más szabályozás, nem tekinthet el tőlük, mivel nem éri el a környezet védelmének megfelelő szintjét.

102. Ráadásul az állati tetemek kezelésére és különösen végleges ártalmatlanítására vonatkozóan a Bíróság már elismerte a hulladékkeretirányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett más jogszabályként az 1774/2002 rendelet előtt alkalmazott jogszabályt, a 90/667 irányelvet. Egy obiter dictumban a Bíróság kiterjesztette ezt a megállapítást a későbbi szabályozásra, az 1774/2002 rendeletre is, és kiemelte, hogy ez még pontosabb rendelkezéseket tartalmaz [39]. Ehhez kétség sem férhet, főleg az itt szabályozott ártalmatlanítási módszerek vonatkozásában, mivel az 1774/2002 e tekintetben hulladékként történő ártalmatlanítást ír elő, azaz a hulladékjog által elvárt védelmi szintet. A hasznosítás vonatkozásában nincs olyan hulladékjogi rendelkezés, amely kifejezetten magasabb védelmi szintet írna elő az állati eredetű liszt esetén.

103. Azonban az állati tetemek ártalmatlanítására és hasznosítására vonatkozó jogszabályok és a hulladékjog egyenértékűségének nincs jelentősége annak a kérdésnek az eldöntése szempontjából, hogy az anyagok szállításakor elérhető-e a védelem szükséges szintje. Ennélfogva össze kell hasonlítani az 1774/2002 rendeletben felállított védelem szintjét azzal a szinttel, amely akkor lenne elérhető, ha a hulladékszállításról szóló rendeletet az állati eredetű liszt szállítására is alkalmaznák.

39 – A 38. lábjegyzetben hivatkozott C-416/02. sz. Bizottság kontra Spanyolország ítélet 101. pontja és a C-121/03. sz. Bizottság kontra Spanyolország ítélet 71. pontja.

a) Az 1774/2002 rendelet által az állati eredetű liszt szállítása keretében létrehozott védelmi szintről

104. Az 1774/2002 rendelet tartalmaz rendelkezéseket az állati eredetű liszt szállítására vonatkozóan. Az 1. cikk (1) bekezdésének a) pontja szerint alkalmazandó az állati eredetű melléktermékek szállítására, annak érdekében, hogy e termékek ne jelentsenek állat- vagy közegészségügyi veszélyt, b) pontja szerint bizonyos különös esetekben az állati eredetű melléktermékek és az azokból származó, a VII. és VIII. mellékletben említett termékek kivitelére alkalmazandó. Az 1774/2002 rendelet VII. mellékletének II. fejezete a feldolgozott állati fehérjére, így az állati eredetű lisztre is vonatkozik.

105. A szállításra vonatkozó részletes szabályokat különösen az 1774/2002 rendelet 7. és 9. cikke, valamint II. melléklete tartalmazza. A szállítást végző személyeknek többek között magukkal kell hordaniuk a szállítmány okmányait, és a teljes szállítmányt dokumentálniuk kell. Emellett szerepel még számos műszaki rendelkezés is.

106. A tagállamok közötti szállítás esetére az 1774/2002 rendelet 8. cikke előírja, hogy a származási hely szerinti tagállamoknak tájékoztatniuk kell a rendeletetési hely szerinti tagállamot az 1. és a 2. kategóriába tartozó anyagok, valamint az ilyen anyagokból származó termékek és a feldolgozott állati fehérje szállításáról. Ez utóbbi tagállamnak engedélyeznie kell a szállítást. Nincs azonban semmilyen szabályozás e szövegkörnyezetben a más tagállamon keresztül történő tranzitforgalomról. Amikor az 1774/2002 rendelet a tranzitforgalom kifejezést alkalmazza, ezalatt a 2. cikk (1) bekezdésének a) pontjában alkalmazott meghatározás szerint a harmadik országok közötti szállítmány Közösségen keresztül történő tranzitforgalmát kell érteni.

107. A harmadik országok felé történő kivitel csak meghatározott termékek vonatkozásában szabályozott. Az 1774/2002 rendelet 19. cikke tartalmazza a feldolgozott állati fehérje és a takarmányként hasznosítható egyéb feldolgozott termékek kivitelére vonatkozó szabályozást. Ugyanakkor nem tartalmaz a szállításra vonatkozó külön rendelkezéseket, kizárólag a kivitelre szánt anyagok feldolgozására vonatkozó előírásokat. Lényegében a szállításra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni tehát a kiviteli célú eladásokra is.

108. Az 1774/2002 rendelet VII. melléklete II. fejezetének C része többek között a feldolgozott állati fehérje, ideértve az állati eredetű lisztet is, harmadik országból történő behozatalát szabályozza. A behozatalt engedélyezni kell, ha meghatározott feltételeknek eleget tesz.

b) A hulladékszállításról szóló rendelet által létrehozott védelmi szintről állati eredetű liszt szállítása esetén

109. Állati eredetű liszt szállítása esetén a hulladékszállításról szóló rendelet által létrehozott védelmi szint attól függ, hogy az általános szabályokat, vagy a zöld listába tartozó hulladékok szállítására vonatkozó kevésbé szigorú védelmi szabályozást kell-e alkalmazni.

110. Valóban, a hulladékszállításról szóló rendelet 1. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerint a rendeletnek csupán néhány rendelkezését lehet alkalmazni a II. mellékletben felsorolt, azaz a zöld listába tartozó hulladékok szállítására, ha ezek csak hasznosításra szolgálnak [40]. A szállítmánynak lényegében olyan okmánnyal kell rendelkeznie, amely tartalmazza a meghatározott minimum információkat, a rendeltetési hely szerinti hasznosító létesítménynek engedéllyel kell rendelkeznie, és a hulladékszállítást hivatásszerűen végző vállalkozásoknak engedélyt kell szerezniük.

111. Ismereteim szerint a jelen ügyben az állati eredetű liszt tervezett elégetését hasznosításnak kell minősíteni, mivel energia előállítására szolgál, és mivel az állati eredetű liszt e tekintetben más tüzelőanyagot képes pótolni [41].

112. Ennélfogva azt kell vizsgálni, hogy az állati eredetű liszt besorolható-e a zöld listába. A francia kormány véleménye szerint az ilyen liszt a GM 130 cím alapján élelmiszeripari hulladék. Az osztrák hatóságok ezzel szemben az állati eredetű lisztet olyan hulladéknak tekintik, amely sem a II., III. és IV. mellékletben, azaz sem a zöld, sem a sárga, sem a vörös listában nem szerepel. A hasonló hulladékokat kizárólag bejelentés

40 – Ráadásul az 1. cikk (4) bekezdése az 1420/1999/EK tanácsi rendelet és az 1547/1999/EK bizottsági rendelet egyes hulladékfajták Kamerunba, Paraguayba és Szingapúrba történő szállítása tekintetében történő módosításáról szóló 2001. november 16-i 2243/2001 bizottsági rendelettel (HL L 303., 11. o.; magyar különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 294. o.) módosított, az egyes hulladékfajtáknak a C(92) 39 végleges OECD-határozat hatálya alá nem tartozó meghatározott országokba történő szállítására alkalmazandó, a 259/93/EGK tanácsi rendelet szerinti ellenőrzési eljárások meghatározásáról szóló 1999. július 12-i 1547/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 185., 1. o.; magyar különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 247. o.) D mellékletével történő közös alkalmazása megtiltja a Bolgár Köztársaság számára a zöld listán szereplő hulladékok szállításával kapcsolatosan ellenőrzési eljárás lefolytatását.

41 – Lásd a C-6/00. sz. ASA-ügyben 2002. február 27-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-1961. o.) 69. pontját, a C-228/00. sz. Bizottság kontra Németország ügyben 2003. február 13-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-1439. o.,) 41. és további pontjait és a C-458/00. sz. Bizottság kontra Luxemburg ügyben 2003. február 13-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-1553. o.) 32. és további pontjait.
Ezzel szemben, ha az állati eredetű lisztet ártalmatlanítás céljából szállították volna, mindenképpen az általános szabályokat kellett volna alkalmazni. Ebben az esetben az első szállítást is be kellett volna jelenteni a hulladékszállításról szóló rendelet 3. és az azt követő cikkei alapján, amint a visszaszállítását is a 25. cikk alapján.

után, és az illetékes hatóságok kifejezett írásbeli engedélyével lehet szállítani.

113. Az osztrák hatóságok elmélete nem meggyőző, mivel a GM 130 cím szóhasználata értelmében nyitott kategória, de létrejötte körülményei alapján is magában foglalja az állati eredetű lisztet.

114. Az „élelmiszeripari eredetű hulladék" kifejezés elég széles körű ahhoz, hogy magában foglalja az állati eredetű lisztet is. Az azon melléktermékekre vonatkozó eltérés, „amelyek az emberi vagy állati fogyasztásra való alkalmasság nemzeti és nemzetközi követelményeinek és szabványainak megfelelnek", elvileg minden bizonnyal magában foglalhatja az állati eredetű lisztet, és kizárhatja a zöld listából, azonban kizárólag akkor, ha az melléktermeket alkot, nem pedig hulladékot.

115. Az állati eredetű liszt beillesztése a listába egyszerűbb, ha figyelembe vesszük a GM 130 cím eredetét. A Bizottság a 94/721/EK határozatával [42] vezette be. Tulajdonképpen ez a cím helyettesítette az eredeti GM 010 címet, amely kifejezetten magában foglalta az emberi fogyasztásra alkalmatlan állati eredetű lisztet, amely azonban takarmányként vagy egyéb szükségletre felhasználható [43].

116. A 94/721 határozat ültette át a zöld, a sárga és a vörös listába az OECD Tanácsa által megvalósított módosításokat. Az OECD Tanácsa vezette be a GM 130 címet hat külön kategóriának egy, az élelmiszeripari hulladékokra vonatkozó általános kategóriával történő helyettesítése céljából. [44]

117. Ennek következtében a GM 130 cím nem értelmezhető a korábbi kategóriák korlátozásaként, hanem olyan általános záradékként, amely magában foglalja a korábbi kategóriákat, esetleg túl is terjeszkedik azokon. Az állati eredetű lisztet tehát az

42 – A 259/93/EGK tanácsi rendelet II., III. és IV. mellékletének a 42. cikk (3) bekezdésének értelmében történő kiigazításáról szóló, 1994. október 21-i 94/721/EK bizottsági határozat (HL L 288., 36. o.).

43 – „Emberi fogyasztásra alkalmatlan, de állateledelnek vagy más célokra alkalmas szárított, sterilizált és stabilizált liszt, dara és labdacs (pellet) húsból, vágási melléktermékből, halból, rákféléből, puhatestűből vagy más gerinctelen víziállatból; töpörtyű".

44 – A hulladékok hasznosítási célú, határokat átlépő szállításának felügyeletéről szóló C(92) 39 végleges határozatot a hulladékok zöld listája vonatkozásában módosító C(94) 153 végleges tanácsi határozat (a Bizottság 1994 július 28-i és 29-i 834. ülésén fogadta el) http://www.olis.oecd.org/olis/1994doc.nsf/linkto/c(94)153-final, harmadik preambulumbekezdés: „A zöld lista GM 010-060 címeinek egy általános, az élelmiszeripari hulladékokra vonatkozó címmel való felváltása".

élelmiszeripari zöld listába tartozó hulladékok közé kell besorolni.

118. Ezt a megállapítást nem kérdőjelezheti meg az a körülmény sem, hogy az állati eredetű liszt a Közösségen belül már nem használható fel haszonállatok takarmányozására. A korábbi GM 010 cím amellett, hogy kifejezetten a takarmányozást nevezte meg céljául, azonban nem zárt ki egyéb használatokat sem. A jelen ügyben ilyen cél az energiatermelés, amely új tényezőként jelenik meg.

119. A hulladékokra a zöld lista bevezetője értelmében ugyanakkor a sárga és vörös lista szigorúbb követelményei vonatkoznak, ha más anyagokkal oly mértékben szennyezettek, hogy a) a hulladékkal kapcsolatos kockázatok megnövekedése miatt indokolt a hulladék felvétele a sárga vagy a piros listába, vagy b) a szennyező anyagok megakadályozzák a hulladék környezetvédelmi szempontból biztonságos hasznosítását. Az osztrák kormány ebből arra következtetett, hogy a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyaggal való fertőzöttség az állati eredetű liszt zöld listába történő besorolása ellen hat.

120. A környezetvédelmi szempontból biztonságos hasznosítás – engedélyezett égetőműben történő égetés útján – ugyanakkor továbbra is lehetséges. A b) alternatíva így nem releváns.

121. A különleges fertőzési veszélyt jelentő anyaggal való esetleges fertőzöttség csupán növeli az állati eredetű liszthez kapcsolódó kockázatot – az a) alternatíva értelmében – olyan mértékben, hogy ez indokolja a sárga vagy vörös listába történő besorolását.

122. A hulladékszállításról szóló rendelet (14) preambulumbekezdése iránymutatást ad a kockázat növekedésével kapcsolatban. A hulladékoknak a zöld listába történő besorolása azon megfontoláson alapszik, amely szerint az ilyen hulladékok rendszerint nem jelentenek kockázatot a környezetre, ha azokat a rendeltetési országban megfelelően hasznosítják.

123. A jelen ügyben a rendeltetésszerű felhasználás, azaz az elégetés esetén a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagokkal való szennyezettség nem növeli a nem szennyezett állati eredetű liszthez képest észlelhetően a veszélyt a környezetre nézve. Kizárólag a helytelen felhasználás, például haszonállatok takarmányozása veszélyeztet-

heti az emberi egészséget. Márpedig a hulladékszállításról szóló rendelet (14) preambulumbekezdése szerint egy ilyen helytelen felhasználás nem kifejezetten döntő az osztályozás szempontjából. Ennélfogva a különleges fertőzési veszélyt jelentő anyaggal való fertőzöttsége nem zárja ki az állati eredetű lisztet a zöld listáról.

124. Amennyiben tehát a hulladékszállításról szóló rendelet hatálya alá tartozott az állati eredetű liszt szállítása, a zöld listába tartozó hulladék szállítására vonatkozó szabályokat kellett volna alkalmazni – függetlenül attól, hogy ez a liszt különleges fertőzési veszélyt jelentő anyaggal fertőzött volt-e. Így a szállítás nem esett bejelentési kötelezettség alá.

c) A két védelmi rendszer összehasonlítása

125. A két védelmi rendszer összehasonlításában az 1774/2002 rendeletben felállított környezetvédelmi szint nem alacsonyabb a zöld listába tartozó hulladékokra vonatkozó szabályok által biztosítottnál, sőt néhány ponton meg is haladja azt, például olyan tagállamok közötti szállítás esetén, amelyeknél a fogadó állam engedélyének megszerzése szükséges.

126. Ennek következtében az 1774/2002 rendeletet még a felhasználásra szánt állati eredetű liszt szállítása esetén is a hulladékkeretirányelv 2. cikke (1) bekezdése b) pontjának iii) alpontja és a hulladékszállításról szóló rendelet 1. cikke (2) bekezdésének d) pontja értelmében vett más szabályozásnak kell tekinteni.

D – *Következtetés*

127. Bár az alapügyben vizsgált állati eredetű liszt hulladék, a hulladékszállításról szóló rendeletet e rendelet 1. cikke (2) bekezdése d) pontjának és a hulladék-keretirányelv 2. cikke (1) bekezdése b) pontja iii) alpontjának együttes rendelkezései alapján nem lehetett alkalmazni 2003. június 6-án e hulladékok hasznosítási célú szállítására, mivel ez a tevékenység az 1774/2002 rendelet hatálya alá tartozott.

VI – Végkövetkeztetések

128. Következésképp javaslom a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

„Bár az alapügyben vizsgált állati eredetű liszt hulladék, az Európai Közösségen belüli, az oda irányuló és az onnan kifelé történő hulladékszállítás felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló, 1993. február 1-jei 259/93/EGK tanácsi rendeletet e rendelet 1. cikke (2) bekezdése d) pontjának és a hulladékokról szóló 1975. július 15-i 75/442/EGK tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdése b) pontja iii) alpontjának együttes rendelkezései alapján nem lehetett alkalmazni 2003. június 6-án e hulladékok hasznosítási célú szállítására, mivel ez a tevékenység a nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre vonatkozó egészségügyi előírások megállapításáról szóló, 2002. október 3-i 1774/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet hatálya alá tartozott."